Raadsinformatiebrief

Datum	19 december 2023	Zaaknummer	2473086
		Portefeuille	Zorg, volkshuisvesting en volksgezondheid R. Compagne
Onderwerp	GALA en IZA		

Behandeling in commissie
Niet van toepassing.

Kennisnemen van:
Landelijk zijn er twee belangrijke akkoorden gesloten op het terrein van gezondheid: het Gezond en Actief leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). In deze raadsinformatiebrief leest u meer over het bestedingsplan GALA 2023-2026, het regioplan IZA RNOBB, de samenwerkingsovereenkomst IZA RNOBB, het bestedingsplan IZA 2023 en de conceptbegroting IZA 2024 t/m 2026.

Aanleiding
Integraal Zorg Akkoord
In september 2022 hebben dertien landelijke partijen, waaronder de VNG, het Integraal Zorgakkoord (IZA) ondertekend. Het doel van het IZA is de zorg toegankelijk, van goede kwaliteit en betaalbaar te houden. De looptijd van het IZA is 2023-2026. Zorgkantoorregio's zijn aan zet bij de uitvoering van het IZA. Zo ook de zorgkantoorregio Noordoost-Brabant. Deze zorgkantoorregio bestaat uit tien gemeenten in Noordoost-Brabant, aangevuld met twee gemeenten in de Bommelerwaard (hierna: RNOBB).

In de RNOBB heeft de zogenaamde Regionale coalitie IZA het regioplan IZA (bijlage) opgesteld. De Regionale coalitie bestaat uit vijf typen partijen: gemeenten, zorgverzekeraars, GGD, zorg- en welzijnsaanbieders en patiënten- en cliëntenorganisaties. VGZ is marktleider zorgverzekeraar in de regio. 's-Hertogenbosch is mandaatgemeente en zit namens alle twaalf gemeenten in de RNOBB aan tafel. Daarnaast zijn de volgende zorgsectoren vertegenwoordigd: huisartsen, ziekenhuizen, ouderenzorg, geestelijke gezondheidszorg (ggz), verslavingszorg, gehandicaptenzorg en jeugdzorg.

Gezond en Actief Leven Akkoord
Naast het IZA, is begin 2023 het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend. Waar het IZA is ondertekend door dertien partijen; het GALA door vier partijen: VNG, GGD, Zorgverzekeraars Nederland en het ministerie van VWS. Met het GALA bouwen we aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Een gezonde samenleving is nodig. De urgentie is groot. De stip op de horizon is

een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis.

Medio oktober 2023 heeft de VNG het gemeentelijke inhoudelijk GALA-plan van aanpak van een positief advies voorzien. Vervolgens heeft op 24 oktober 2023 het college dat plan vastgesteld. Om de inhoudelijke doelen die daarin zijn opgenomen te bereiken, zijn vanuit het ministerie van VWS, GALA-middelen beschikbaar. Die zijn verwerkt in het GALA-bestedingsplan 2023-2026.

Kernboodschap

Met het GALA-bestedingsplan 2023-2026 kunnen we aan de slag met de doelen uit het inhoudelijk plan

In het inhoudelijk GALA-plan, dat door het college in oktober 2023 is vastgesteld, zijn cijfers, doelen, ambities en de aanpak opgenomen voor 15 GALA-thema's voor de jaren 2023 tot en met 2026. Daarmee laten we zien dat we ambitieus zijn, gericht op de gezonde generatie 2040. Om die ambities waar te maken, gaan we aan de slag met projecten en activiteiten. We doen al heel veel, maar door het GALA kunnen we extra stappen zetten. Daarvoor hebben we ook menskracht nodig. Het GALA-bestedingsplan geeft schematisch per jaar een overzicht van deze projecten, activiteiten en benodigde menskracht voor elk GALA-thema.

Om te werken aan de GALA- en IZA-doelen, is extra capaciteit nodig

Met het GALA en het IZA vraagt de overheid aan gemeenten om extra inzet te leveren op preventie en integrale samenwerking (GALA) en extra inzet te plegen om de kwaliteit van de zorg goed en betaalbaar te houden (IZA). Om aan die doelen te kunnen werken en om recht te doen aan deze akkoorden, bieden het GALA en IZA ook de mogelijkheid om de middelen in te zetten op extra capaciteit. Het voorstel is om een GALA-IZA coördinator te werven. De taak van deze persoon zal onder meer zijn:

- Het aanjagen van verbindingen tussen verschillende domeinen (sport, welzijn, sociaal en fysiek)
- Monitoren, coördineren en verantwoorden van GALA-thema's
- Bevorderen samenwerking met zorgverzekeraar, eerstelijnsprofessionals en paramedici
- Coördinator van voormalige vitaliteitsakkoord

Ook op andere GALA-thema's is extra menskracht noodzakelijk. In bijgevoegd GALA-bestedingsplan treft u een overzicht van deze vacatures, die worden gedekt vanuit de GALA- en IZA-gelden. Voor deze vacatures zijn dus geen financiën vanuit de gemeentelijke begroting nodig.

Het regioplan IZA geeft richting hoe de toegankelijkheid van zorg te waarborgen

Het regiobeeld is de basis voor het regioplan. In het regiobeeld staan prognoses van en ontwikkelingen in de zorgbehoefte en andere relevante informatie over de bevolking van de regio. Ook is daarin opgenomen de capaciteit en prestaties van zorg, sociaal domein en ondersteuning in de regio. Op basis van het regiobeeld is een aantal conclusies en mogelijke knelpunten geïdentificeerd:

- Noordoost Brabant vergrijst relatief hard;
- Het huidige personeelstekort, en daarmee de druk op de zorg, groeit;
- Er wordt hard gewerkt aan het betaalbaar houden van de zorg;
- Hoewel inwoners relatief gezond zijn, zijn er zeker aandachtspunten;
- De veranderende zorgvraag, vraagt om integrale samenwerking;
- De doorstroom binnen de zorgketen is van groot belang.

Gemeenten leveren een bijdrage aan de uitvoering van het regioplan IZA, zo ook Meierijstad. Hiervoor kunnen gemeenten in de jaren 2023-2026 middelen inzetten op basis van de regeling

specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SPUK IZA). In de RNOBB gaat het om € 5,5 miljoen per jaar. De beoogde bestedingen hiervoor zijn opgenomen in het IZA-bestedingsplan 2023 en de concept begroting IZA 2024-2026.

In het regioplan IZA RNOBB zijn zes prioritiare opgaven geformuleerd om de toegankelijkheid van de zorg te waarborgen
Aan elke van deze zes opgaven is een hoofddoel gekoppeld met een uitsplitsing voor de lange termijn (2040) en de korte termijn (2027). Hieronder volgen de hoofddoelen per opgave:

- Aanjagen van de cultuurverandering;
- Inspelen op de veranderende zorgvraag;
- Verminderen van de krapte op de arbeidsmarkt;
- Verbeteren van de doorstroom in de zorgketen;
- Verminderen van de gezondheidsverschillen;
- Meten en monitoren van de impact.

Partijen beginnen niet op nul
Er vindt al volop inzet plaats. Het IZA biedt tot 2027 de mogelijkheid om initiatieven te versterken of uit te breiden. Ook is er ruimte voor aanvullende inzet in de vorm van nieuwe plannen.

Het ontwikkelen en uitvoeren van (transformatie)plannen gebeurt in de praktijk in drie subregio's binnen de RNOBB
Het regioplan IZA met de hoofddoelen per prioritaire opgave is gemaakt op de schaal van de RNOBB. De uitvoering vindt met name in de volgende drie subregio's plaats:

1. Subregio Zorgzaam 's-Hertogenbosch e.o.: Boxtel, Maasdriel, Meierijstad, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel, Vught en Zaltbommel.
2. Samen in Gezondheid: Bernheze, Boekel, Maashorst, Meierijstad en Oss.
3. Mooi Maasvallei: Land van Cuijk.

Meierijstad is dus (voorlopig) actief in twee subregio's.

Regionale samenwerkingsovereenkomst is noodzakelijk
In juni 2023 is gemeente 's-Hertogenosch door alle twaalf regiogemeenten gemandateerd. Hiervoor is een mandaatbesluit opgesteld. 's-Hertogenosch kan namens alle regiogemeenten:

1. Aanvragen, beheren en verantwoorden middelen SPUK IZA.
2. Opstellen en uitwerken van het regioplan IZA RNOBB.
3. Afspraken maken en overeenkomsten aangaan binnen de governance van de Regionale coalitie IZA RNOBB.
4. Aanspreekbaar zijn voor de zorgpartners op de afspraken uit de Werkagenda van de VNG bij het IZA.

In artikel 3.2 van het mandaatbesluit staat dat de twaalf gemeenten in de RNOBB een regionale samenwerkingsovereenkomst IZA RNOBB zullen aangaan (bijlage). Daarin hebben we vooral de regionale overleg- en besluitvormingsstructuur uitgewerkt en de manier waarop de middelen IZA in de RNOBB, via de IZA, zullen worden verdeeld.

Bestedingsplan IZA 2023
Het voorstel is de ontvangen IZA-middelen 2023 te verdelen onder de twaalf gemeenten RNOBB naar rato van inwoneraantal, na aftrek van € 450.000 voor het Regionaal programmateam IZA bij de mandaatgemeente 's-Hertogenbosch. Het is mogelijk om met terugwerkende kracht tot 1 januari 2023 personele kosten en activiteitenkosten gemaakt in 2023 ten laste te brengen van de SPUK IZA. Dat is eenmalig en het is niet mogelijk om middelen van 2023 over te hevelen naar 2024.

Het IZA-bestedingsplan 2024-2026 heeft zes doelen
Voor de aanvraag van de IZA-middelen voor 2024-2026 is een begroting op hoofdlijnen vereist. Omdat het Regionaal programma IZA gemeenten RNOBB pas in 2024/Q1 wordt opgesteld op basis van het regioplan IZA RNOBB, volstaan we met een concept begroting 2024-2026 waarmee we de aanvraag kunnen doen. De concept begroting SPUK IZA 2024-2026 ziet er als volgt uit, gekoppeld aan de zes bestedingsdoelen van de SPUK IZA (bedragen in miljoenen €):

Nr.	Bestedingsdoel SPUK IZA	2024	2025	2026
1.	Organisatie en coördinatie regionale samenwerking	1,5	1,5	1,5
2.	Organisatie, coördinatie en bemensing netwerksamenwerking sociaal domein, huisartsenzorg, ggz en eerstelijnszorg	1,0	1,0	1,0
3.	Organisatie en coördinatie domeinoverstijgende ketenaanpakken	0,5	0,5	0,5
4.	Inrichting en bemensing van laagdrempelige steunpunten voor mensen met psychische kwetsbaarheid	1,0	1,0	1,0
5.	Stimulering inzet e-Health-toepassingen, anonieme hulplijnen en digitale/hybride zorg	0,6	0,6	0,6
6.	Extra inzet gemeenten voortkomend uit het regioplan IZA RNOBB	0,9	0,9	0,9
	Totaal	**5,5**	**5,5**	**5,5**

Reguliere middelen van de zorgverzekeraar of het zorgkantoor en IZA transformatiemiddelen
Gedurende de looptijd van het IZA ontwikkelen partijen uit de Regionale coalitie IZA RNOBB in wisselende samenstelling plannen om de hoofddoelen te realiseren. Het IZA biedt de mogelijkheid om initiatieven te versterken, uit te breiden of aanvullende inzet in de vorm van nieuwe plannen. Voor de financiering van de plannen zijn partijen vooral aangewezen op financiering door de zorgverzekeraars en het zorgkantoor. De partijen kunnen voor de financiering van hun plannen een beroep doen op de reguliere middelen van de zorgverzekeraar of het zorgkantoor via de jaarlijkse inkoop. Daarnaast zijn er gedurende de looptijd van het IZA transformatiemiddelen beschikbaar in de vorm van een landelijk transformatiefonds van € 1,4 miljard. Alleen zorgpartijen kunnen deze transformatiemiddelen aanvragen. Gemeenten kunnen wel meedoen in de planvorming en móeten zelfs meedoen wanneer de plannen effect hebben op het sociaal domein. Zo kan een gemeente indirect financiering krijgen.

Kanttekeningen
De IZA- en GALA-middelen 2023 kunnen niet volledig worden uitgegeven aan nieuwe projecten/activiteiten/uren
De financiële middelen van 2023 kunnen we niet allemaal meer uitgeven aan nieuwe projecten/activiteiten/uren. Daarvoor is de tijd te kort (geweest). Dat geldt voor alle gemeenten in Nederland. Dat betekent dat we proberen een deel van de projecten/activiteiten/uren die we via de gemeentelijke middelen al gedekt hebben, nu alsnog te dekken/ financieren via de IZA- en GALA-middelen. Daardoor vallen de gemeentelijke middelen vrij.

De middelen voor 2025 en 2026 zijn nog niet volledig begroot
Een blik op het GALA-bestedingsplan laat zien dat 2024 (nagenoeg) volledig begroot is met de financiële middelen die we voor dat jaar ontvangen. Maar dat geldt niet voor 2025 en 2026. Dat is een bewuste keuze, met als redenen:
- voor sommige van de projecten/uren/activiteiten die we in het jaar 2024 gaan uitvoeren, gaan we eerst evalueren voordat we die al vast gaan pinnen voor 2025 en 2026.
- we leven in een wereld waarin de ontwikkelingen elkaar snel opvolgen.

De transformatie is niet klaar in 2027
De transformatie van de zorg vereist investeringen op de lange termijn. Het rijk is niet duidelijk op het punt van financiering over een aantal jaar. De gemeentelijke middelen uit het IZA reiken niet verder dan 2026. Dit geldt ook voor de middelen die gemeenten krijgen uit het GALA. Het GALA is de preventieparagraaf uit het IZA. Het is wachten op het nieuwe kabinet en de midterm-review IZA/GALA in 2024 voordat we hier duidelijkheid over krijgen.

Het regioplan IZA RNOBB is onder hoge tijdsdruk tot stand gekomen.
Partijen uit de Regionale coalitie IZA RNOBB hebben hun achterbannen eenmalig geraadpleegd. Op 11 december 2023 heeft de coalitie het plan pas goedgekeurd.

Toename druk op sociaal domein
De transformatie van zorg naar preventie en gezondheid die met het IZA wordt beoogd, vindt plaats in het medisch domein (Zorgverzekeringswet), het langdurige zorgdomein (Wet langdurige zorg) en het sociaal domein (o.a. Jeugdwet, Wmo 2015, Participatiewet). De verwachting is dat dit zal leiden tot een verhoging van de druk op het sociaal domein. Gemeenten kunnen (indirect) een beroep doen op transformatiemiddelen IZA om deze druk op te vangen.

In de praktijk blijkt het niet eenvoudig om transformatiemiddelen IZA te verwerven.
De toetsingscriteria zijn strikt. Zo moet er een sluitende businesscase worden opgeleverd waaruit onder meer blijkt wat de opbrengst is in de Zorgverzekeringswet. Ook komen pas transformatiemiddelen beschikbaar wanneer een mijlpaal is bereikt.

Communicatie
De vacatures die zijn opgenomen in het GALA-bestedingsplan en worden gedekt met IZA- en met GALA-middelen, worden eind 2023/begin 2024 opengesteld.

Participatie
GALA
Het inhoudelijk GALA-plan is opgesteld met behulp van een brainstormsessie met externen en met een brede groep interne medewerkers. Op basis van het inhoudelijk plan is het GALA-bestedingsplan opgesteld. Ook is het GALA-plan als goed voorbeeld aangehaald door de VNG voor alle gemeenten in Noord-Brabant.

IZA
Het regioplan IZA is opgesteld met vele tientallen betrokken partijen. Zorgbelang Brabant/Zeeland is één van die partijen en heeft (namens de lokale Adviesraden Sociaal Domein) een advies uitgebracht over de manier waarop het perspectief van burgers, patiënten en cliënten kan worden meegewogen bij de uitvoering van het regioplan IZA RNOBB.

Duurzaamheid
Het streven naar betaalbare, toegankelijke en kwalitatieve zorg draagt bij aan een duurzame samenleving.

Financiën
GALA
De financiële middelen we per jaar ontvangen, zijn als volgt:
- 2024: € 1.429.517
- 2025: € 1.414.690
- 2026: € 1.414.690
- 2027: € 1.121.517

Deze middelen worden uitgekeerd via de Brede Specifieke uitkering (Brede Spuk). De helft van deze middelen is nieuw. Dat betekent dat we de helft van deze middelen al kregen via andere uitkeringen. Deze middelen worden nu samengevoegd in de Brede Spuk. In de bijlage is het volledige financiële GALA-bestedingsplan opgenomen.

De GALA middelen zijn opgenomen in de begroting van Meierijstad vanaf 2023. Bij de verantwoording 2023 zal moeten blijken in hoeverre we de besteding van middelen in 2023 kunnen verantwoorden. 20% van het budget mag worden overgeheveld naar 2024. Wat we van het resterende bedrag van 80% niet als besteding kunnen verantwoorden, zal terugbetaald moeten worden aan het Rijk.

IZA 2023
Het totaalbedrag aan middelen SPUK IZA 2023 voor de regio is € 5.508.786. Het voorstel is de middelen SPUK IZA 2023 te verdelen onder de twaalf gemeenten RNOBB naar rato van inwoneraantal na aftrek van € 450.000 voor het Regionaal programmateam IZA bij de mandaatgemeente ’s-Hertogenbosch. De budgetten per gemeenten worden dan als volgt:

Gemeente	Budget SPUK IZA 2023
Bernheze	252.939
Boekel	101.176
Boxtel	252.939
Land van Cuijk	657.642
Maasdriel	202.351
Maashorst	455.291
Meierijstad	607.054
Oss	708.230
’s-Hertogenbosch	1.163.521
Sint-Michielsgestel	202.351
Vught	252.939
Zaltbommel	202.351
Subtotaal	**5.058.786**
Regionaal programmateam IZA	450.000
Totaal	**5.508.786**

De mandaatgemeente ’s-Hertogenbosch beschikt de middelen door naar de regogemeenten in de RNOBB. Vervolgens verantwoordt elke afzonderlijke gemeente lokaal de besteding van de middelen. Daarbij zijn de zes bestedingsdoelen van de SPUK IZA leidend. Middelen die een gemeente niet kan verantwoorden, gaan uiteindelijk terug naar het rijk.

De IZA middelen 2023 zijn niet geraamd in de begroting van Meierijstad. Als we gemaakte kosten kunnen verantwoorden binnen de IZA regeling, vallen deze middelen vrij in het jaarresultaat 2023. Wat we niet kunnen verantwoorden, moet terugbetaald worden aan de mandaatgemeente.

IZA 2024-2026
- De mandaatgemeente ’s-Hertogenbosch vraagt voor de periode 2024-2026 het maximaal beschikbare budget SPUK IZA per jaar aan: € 5.508.786. Dit is gebaseerd op een concept begroting SPUK IZA 2024-2026. Bij de vaststelling van het Regionaal programma IZA gemeenten RNOBB in 2024/Q1 wordt de begroting aangepast.
- De financiële wijzigingen zullen in de 1e Berap 2024 worden verwerkt.

Planning
Na instemming met het voorstel, zal eenieder die betrokken is bij het GALA en IZA verder gaan met het uitvoeren van de doelen en ambities met behulp van de vastgestelde middelen. Tevens zal men in contact treden met organisaties die ook een bijdrage leveren aan dit plan.

Bijlage(n)

1. Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) bestedingsplan 2023-2026
2. Regiobeeld IZA;
3. Regioplan IZA;
4. Regionale samenwerkingsovereenkomst IZA gemeenten RNOBB

Ter inzage documenten
-

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad

De secretaris,	De burgemeester,
drs. M.G.C. Wilms-Wils RA	ir. C.H.C. van Rooij